

Van natuur naar cultuur

Zo'n veertien miljard jaar geleden ontstond het heelal met de big bang. Ik zal hier niet uitweiden over de spectraallijnen en het dopplereffect waarmee de fysica die reuzeknal analyseert; nochtans wil ik wel kwijt dat de zestig jaar geleden gemunte term aanvankelijk een sarcastische connotatie had.

In het quartair wandelden in de contreien die men nu Soest noemt rinocerossen en koniks rond. Sommigen menen dat hier zelfs quagga's – dat zijn steppezebra's – foerageerden, maar ikzelf vind dat een al te bouite uitspraak.

Naar luid van zeggen, was er al zo'n elfduizend jaar voor Christus sprake van menselijke bewoning, althans, zo staat het in de annalen. In de Soester duinen zijn namelijk artefacten gevonden, terwijl op de Eng te midden van de bouwlanden een aantal botten is opgegraven waarvan de ouderdom door de C14-methode onomstotelijk is komen vast te staan.

De oudste vermelding van Soest – in het pre-Groene Boekjetijdperk nog geschreven als Soyse – dateert uit het jaar 1029. Over de etymologie van dat woord wordt nog altijd gesteggeld, maar die van nederzetting aan de 'zijde-oost' is het meest reçu.

Van die in nevelen gehulde middeleeuwen weten wij niet veel, maar dat het er op de grens van Holland en Utrecht niet allemaal peis en vree was, behoeft, dunkt mij, nauwelijks betoog: op de plek waar nu een broederlijke pennestrijd wordt gevoerd, werden zo'n achthonderd jaar geleden de degens gekruist en vond menig hellebaardier zijn Waterloo – in metaforische zin dan wel, want deze plaats lag ook toen al een kleine 200 kilometer zuidelijker.

Maar natuurlijk werd er niet alleen strijd geleverd; er werd ook gebeden. In de twee hier gevestigde benedictijnenabdijen baden de broeders achtmaal daags hun brevier. Die begonnen al om twee uur 's nachts en het behoeft dan ook niet te verbazen dat deze monniken zich er met een jantje-van-leiden van afmaakten: ze maakten korte metten. Ora et labora was een favoriet adagium van de vicarissen. Zij schoffelden vredig in hun tuintjes, waar ze hertshoornweegbree, kardoen, rammenas en rapunzelklokjes verbouwden.

In 1869 werd Soest verlicht. In letterlijke zin althans, want de eerste straatlantaarns, toen nog reverbères geheten, verschenen in de straten. In overdrachtelijke zin ging het licht schijnen in 1988, toen de SLAS werd opgericht. De precieze aanleiding en omstandigheden zijn duister, maar de meest geaccepteerde lezing is, dat de grondslagen gelegd werden tijdens een rijkelijk met vermout besproeide samenkomst in een lokale keilenwinkel.

Ab ovo was duidelijk dat dit coterietje een platform zou bieden aan grands seigneurs en andere hoge pieten. Kortom, aan de haute volée. Voor poëtasters of aficionado's van yahtzeeën en miss-wet-T-shirtverkiezingen had de SLAS niets te bieden.

Een van de eerste voorbeelden van het geprogrammeerde divertissement waren de poëziewandelingen onder aegide van Hans Kruiswijk. In een weids decor declameerde men er knittelverzen en acrostichons. De gelauwerde dichter Jean Pierre Rawie - verwant aan de negentiende-eeuwse poètes maudits - trad ooit op in het Cenakel.

Ook de literaire fietstochten – toen nog niet op elektrische fietsen – zullen nog steeds verankerd zitten in het collectieve geheugen van menige SLAS'er. Een der SLAS-medewerkers – laten we hem uit privacyoverwegingen tooien met zijn initialen A.P. – meende op een van die tourtjes een kookaburra in het struweel te ontwaren; dichterbij gekomen bleek het echter een ordinaire heggenmus te zijn.

Ooit was er ook een klavecimbelrecital, maar de maestro, wiens vader door een illegale slivovitsjstokerij een man in bonis geworden was, zat totaal in de lorum achter zijn klavier, waardoor hij een potpourri aan niet bepaald harmonieuze klanken over het in groten getale toegestroomde publiek uitstortte. Het spektakel eindigde dan ook abrupt in een totaal debacle.

Ten slotte moeten nog de orthografische capriolen de revue passeren die in dit huis van samenkomst en verbinding door de SLAS georganiseerd werden. De even aimabele als acribische, helaas overleden Soester Ton Majoor tekende vanaf 1996 voor deze spectaculaire happenings. Menige tot dan toe zelfverzekerde geletterde raakte door hem aan twijfel ten prooi: is crouton nu met of zonder een accent circonflexeje?

Ter gelegenheid van het zilveren jubileum van uw SLAS zwoegde u vanavond nog één keer op een Soester dictee. Maar u kunt opgelucht ademhalen, want het zit erop. Hopelijk maakte u niet te veel dt-fouten en kunt u met opgeheven hoofd het pand verlaten. Maar niet, dan nadat u nog met een chablistje getoost hebt op het volgende jubileum van de SLAS!